

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 47:

Forslag til folketingsbeslutning om at fjerne pårørendes adgang til at modsætte sig en afdøds skriftlige bestemmelse om organdonation.

Af Jørgen Winther (V), Henriette Kjær (KF) og Birthe Skaarup (DF) m.fl.
(Fremsat 23/11 99).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Sundhedsministeren (Carsten Koch):

Venstre tager op, og det er et stadig tilbagevendende spørgsmål, hvorvidt det er korrekt at tage det hensyn til de efterladte, som en vetoret, om jeg så må sige, vedrørende organdonation er udtryk for. Spørgsmålet har tidligere været rejst både fra et retssikkerhedssynspunkt og ud fra et ønske om at sikre så stort et antal organer som muligt til transplantation – et ønske, som jeg tror alle de tilstedeværende har.

Det er et både væsentligt og vanskeligt emne, Venstre tager op, og det er et stadig tilbagevendende spørgsmål, hvorvidt det er korrekt at tage det hensyn til de efterladte, som en vetoret, om jeg så må sige, vedrørende organdonation er udtryk for. Spørgsmålet har tidligere været rejst både fra et retssikkerhedssynspunkt og ud fra et ønske om at sikre så stort et antal organer som muligt til transplantation – et ønske, som jeg tror alle de tilstedeværende har.

At pårørende kan sige nej til organdonation, selv om den afdøde har sagt ja, er noget, som fra tid til anden vækker forundring hos personer, som har besluttet sig for at sige ja til organdonation. Det ville uden tvivl være nemmere for den enkelte at forstå, hvis afdødes eget ønske var eneafgørende for, om der foretages donation eller ej, og de pårørende ville blive fritaget for de vanskelige overvejelser i en i forvejen vanskelig situation.

Men betyder en vedtagelse af forslaget, at der bliver adgang til flere organer, og at de pårørende ingen indflydelse får på, hvorvidt der bliver tale om organdonation?

Med hensyn til det første spørgsmål, vedrørende flere organer, må vi konstatere, at det er uhyre sjældent, at organdonation fra personer, der er tilmeldt donorregistret, må opgives på grund af de pårørendes modstand.

Med hensyn til de pårørendes vetoret vil jeg godt indledningsvis præcisere, at den nugældende lov ikke giver de pårørende vetoret, men

at det fremgik af bemærkningerne til det oprindelige lovforslag, at man i overensstemmelse med hidtidig praksis og lægeetiske principper ville undlade donation i tilfælde, hvor de pårørende modsatte sig denne, skønt afdøde havde udtalt sig for den.

En sådan beslutning har baggrund i såvel moralske som etiske overvejelser, hvor man i givet fald vil komme til at stå over for spørgsmålet om, hvorvidt man – og det vil i dette tilfælde sige læger og sygeplejersker – skal påføre de pårørende lidelse for at effektuere en beslutning, som afdøde har taget. Det vil de fleste sygeplejersker og læger vige tilbage fra; det er der ingen tvivl om.

Endelig står vi tilbage med spørgsmålet om, hvorledes en ufravigelig regel på dette område overhovedet skal gennemtvinges. For man ønsker vel ikke, at politiet skal fjerne de pårørende, som er imod donation?

Min konklusion er derfor, at en vedtagelse af beslutningsforslaget ikke vil ændre på antallet af organer, som er til rådighed for donation. Hidtil har vi med oplysning til befolkningen prøvet at få så mange som muligt til at tage stilling til organdonation, og et vigtigt element i denne oplysningsindsats har været en opfordring til, at spørgsmålet om organdonation diskuteres med familiemedlemmer, så de ved, hvad afdødes holdning er, hvis de kommer til at stå i en situation, hvor de bliver spurgt. Hvis de pårørende på forhånd ved, at afdøde har truffet beslutning om at ville være donor, må det alt andet lige ventes at være lettere for de pårørende at acceptere tingenes tilstand, end hvis oplysningen modtages samtidig med, at et kært familiemedlem dør.

I forbindelse med debatten om organdonation har Sverige og de svenske transplantationsregler hyppigt været fremhævet. Det er imidlertid også i Sverige sådan, at afdødes pårørende informeres om afdødes ønsker, og såfremt de modsætter sig donation, vil denne formentlig ikke finde sted. Der er således i praksis ikke nogen forskel på de danske og de svenske regler.

Det Ethiske Råd har været inde på spørgsmålet i sin debatbog »Organdonation – informeret eller formodet samtykke«. Rådet var også inde på, at det nok generelt er sådan i de europæiske lande, at lovgivningerne ikke kan ses som fuldt dækkende for den måde, hvorpå spørgsmålet om samtykke håndteres i praksis.